

Η παιδεία ως γνώση και μεταμόρφωση (Αρχ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 21 Οκτωβρίου, 2012

Έχει, δυστυχώς, συνδεθεί ή και ταυτισθεί η έννοια της παιδείας με την πολυμάθεια. Στο παρόν άρθρο μας δεν θέλουμε να αποκλείσουμε την πολυμάθεια. Πρέπει, όμως, να διακηρύξουμε ότι την παιδεία συνιστούν, κυρίως, η γνώση και η μεταμόρφωση. Εάν δε, θέλουμε να είμαστε περισσότερο ακριβείς, θα τονίσουμε ότι παιδεία σημαίνει, πρωτίστως, μεταμόρφωση.

Και αυτό για τον λόγο ότι γνώση είναι -με απλά λόγια- αφενός μεν η γνωριμία πραγμάτων μέσω των αισθήσεων, αφετέρου δε η σύλληψη των αιτίων των συμβαινόμενων ανά πάσα στιγμή στη ζωή μας. Παιδεία, ωστόσο, δεν είναι μόνον αυτό. Η παιδεία αναφέρεται στον όλο ψυχοσωματικό άνθρωπο και επομένως ξεπερνά την απλή γνώση και φθάνει στην επίγνωση που τελικώς είναι η αποκάλυψη της αληθείας. Αλήθεια, όμως, είναι Αυτός ο Θεάνθρωπος Κύριος. Ο Ιδιος έχει πει: «Εγώ ειμί η αλήθεια» (Ιωάν. 14, 6).

Η θεανθρώπινη αλήθεια, δυστυχώς, εξοβελίσθηκε από τη σύγχρονη παιδεία και τη θέση της πήρε η ανθρώπινη γνώση. Παρ' όλα αυτά η ανθρωποκεντρική παιδεία είναι a priori καταδικασμένη σε αποτυχία. Αλλωστε, αυτό το διαπιστώνουμε καθημερινά. Αντί οι νέοι και οι νέες μας να μορφώνονται παραμορφώνονται και σαν ξένοι και κακοήθεις όγκοι οδηγούνται οι ίδιοι στον ψυχοσωματικό θάνατο, αλλά και προκαλούν καθημερινώς το θάνατο της όλης κοινωνίας μας.

Όταν ο εκπαιδευτικός διδάσκει στους μαθητές και φοιτητές τον μηδενισμό και την αθεία, είναι αδύνατον να αναμένουμε καρπούς αγλαούς από μια τοιούτου είδους παιδεία. Και τούτο για τον λόγο ότι η παιδεία, όπως προαναφέραμε, στηρίζεται στη γνώση που προέρχεται από την αλήθεια. Χωρίς την αλήθεια είναι αδύνατον να φθάσει γενικότερα ο άνθρωπος στην επίγνωση των εννοιών και των πραγμάτων και στη μεταμόρφωση του «είναι» του.

Εκείνο, το οποίο πρέπει να τονισθεί επιπλέον είναι ότι, στο πλαίσιο του σημερινού πολιτισμού, η παιδεία (εκπαίδευση) έχει ως αποκλειστικό φορέα τη λογική, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τον συναισθηματικό κόσμο και την βουλευτική δύναμη του εκπαιδευομένου. Σ' αυτό έχει βοηθήσει ο ηλεκτρονικός υπολογιστής. Η γνώση λειτουργεί κυρίως ως εκμάθηση, συγκέντρωση, απομνημόνευση και λογική

επεξεργασία πληροφοριών. Βεβαίως, δεν απορρίπτουμε τις λειτουργίες αυτές. Παρά ταύτα, με την προαναφερθείσα τεχνολογία μένουν μόνες και αναπόφευκτα λειτουργούν νεκρωτικά για τη γνώση.

Αυτός ο τρόπος εκμάθησης ατονεί τη μνήμη, την λογική και τις επί μέρους λειτουργίες τους, που είναι λειτουργίες της διάνοιας, η οποία εμπεριέχει τη φαντασία, την εφευρετικότητα κ.ά. Όλες αυτές οι λειτουργίες οδηγούν στη σκέψη. Η σκέψη είναι ένα επίπεδο πάνω από την εκμάθηση. Για να καταλήξει, λοιπόν, η εκμάθηση σε παιδεία, χρειάζεται τη σκέψη, πράγμα που θα γίνει με την θεανθρώπινη καλλιέργεια.

Η ευρωπαϊκή παιδεία, η οποία προσέλαβε ό,τι καλό της Αρχαίας Ελλάδος, δεν κατόρθωσε μέχρι σήμερα να βοηθήσει ουσιαστικά στην ολοκλήρωση του ανθρώπου. Με τον «υπεράνθρωπο» του Nietzsche, την απολυτοποίηση των οικονομικών αξιών και την παράλογη θεωρία του «Homo economicus» των Marx και Engels, την απαξίωση του Sartre για την εικόνα του Θεού και του ανθρώπου και τον παραλογισμό του Camus, η Ευρώπη «φόνευσε» τον Θεό και στην θέση του δημιούργησε έναν άνθρωπο απάνθρωπο.

Διαπιστώνοντας αυτή την τραγική πραγματικότητα ο Goethe, αναφώνησε: «Licht, mehr licht» (φως, περισσότερο φως).

Αυτό το περισσότερο φως θα το φέρει η γνώση και η μεταμόρφωση, η οποία θα προέλθει από την ελληνορθόδοξη και θεανθρώπινη παιδεία.

(Δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα «Πελοπόννησος» των Πατρών στις 7/10/2012)